

Augsburg, 1. März 1563

An die Stadtpfleger, die Bürgermeister und den Rat der Stadt Augsburg

Druck: Cicero, De officiis, Basel 1563, fol. α2r-α3v; Cicero, De officiis, Basel 1569, I, fol. α2r-v.

AD NOBILES ET MAGNI-
FICOS VIROS, VIRTVTE ET AVTORI-
tate praestantes, D.D.D. Tutores, Consules
et Senatum Augustanae Reipub[licae]
HIERONYMI VVOLFII IN COMMEN-
tarios Officiorum Ciceronis, Praefatio.

Posteaquam eximia vestra liberalitate, Viri amplissimi, Domini et patroni obseruandi, rebus meis ita prospectum fuit, ut nihil amplius mihi requirendum putarem: in animo habebam, id quod ab ineunte aetate semper optaram, quicquid Scholae et Bibliothecae uestrae curatio uacui temporis concessisset, in optimi cuiusque autoris Graeci Latineque lectione consumere: ac tandem adamata bibliotheca mea, per annos complures conquisita, et non paruo bonorum librorum numero instructa, frui: laboriosis Graecorum oratorum et historicorum conuersionibus, et scholasticis operis fatigatus, atque ipsa etiam aetate iam fessus. Putabam enim honestam illam delectationem, et à munere meo non adeò abhorrentem, ut ad auditores meos ex ea non minor fructus, quām ad meipsum redditurus esset, à nemine posse reprehendi. Sed cùm aliàs saepe, tum hoc ipso tempore speratae quietis, expertus sum uerissimum esse, id quod est sacris oraculis proditum, Humana consilia diuinitùs gubernari: ut ipsi quidem multa constituamus: sed ea tum demum, si Deo uisum fuerit, exitu comprobentur. Nam quum generosus et magnificus uir D. ANTONIVS FVGGERVS, quem honoris et grati animi causa nomino, pro magnitudine animi fui, et literariae reipublicae iuuandae studio, Byzantinam historiam, me interprete, Graecè Latineque edere statuisset integrum, et tandem Nicephori Gregorae παραλειπόμενα, quae post Laonici Chalcocondylae editionem sola deerant, nactus esset: patrono tam benigno, in re praesertim honestissima, negare meam operam non debui. Et haec quidem necessaria mihi penè causa fuit (nam si fato quodam trahi me ad operas huiusmodi dicerem, fortasse riderer) ab instituta uariae lectionis amoenitate, ad scriptionem haud sanè iucundissimam redeundi. Postea, cum chartaceam meam supellecilem excuterem, et Epicteti, praestantis philosophi opera iam pridem à me conuersa, sed nondum absoluta, nec satis emendata reperissem, è quorum lectione maximum animi fructum studiosos homines percepturos iudicarem: corrigendi laborem publicae utilitatis causa mihi non esse fugiendum putabam. praesertim cum non mulo post (sic enim sperabam, non satis expensa illius Operis difficultate) ad delicias meas quasi postliminio mihi reuerti liceret. Sed quid sit? Cum M. T. Ciceronis libros de Officijs in Schola uestra tandem qualicunque mea explicacione finiuisset, meque in portu nauigare planè crederem: ex ipso portu, nescio cuius Iunonis ira, in medium pelagus non paruae occupationis (ut mihi quidem uidetur, et idem tentanti fortasse uidebitur) diuturnae certè quidem et solicitae, sum reiectus. Nam et collegae mei MATTHIAE SCHENCKII, uiri prudentis et docti, quique plus habet in recessu, quām prima fronte praeferat, hortatu, et discipulorum precibus, atque in primis temerariae et mendosae editionis metu, quam nonnulli minabantur potius, quām ominabantur, Commentarioles meos ueluti sub incudem reuocare, et expendere singula diligentius, sum coactus. Nec in ea re meo unius iudicio steti: sed eodem, quem modò dixi, hortatore, censore etiam et Aristarcho sum usus: déque illius sententia et iudicio, multa tam in genere orationis, quām ipsis rebus mutauit,

nonnulla detraxi, quaedam etiam adieci. Quid praestiterim post tot doctissimorum uirorum lucubrationes, et an aliquod operaeprecium fecerim: prorsus (ut ingenuè fatear) ignoro. Neque enim mihi unquam uel per somnium quicquam huiusmodi uenit in mentem. Etsi enim (ut fert caecus amor sui) meae cogitationes mihi non magnoperè displicant, et studiosis adolescentibus (modò obtemperent) profuturae uidentur, aut certè non nociturae: tamen id satis haudquaquam est, nisi publico etiam lectorum testimonio in lucem editi libri comprobentur.

Tres mihi conuiuae propè dissentire uidentur,

Poscentes uario multum diuersa palato:

ait Horatius. Quid de me fiet: qui non tres, sed mille conuiuas, et amplius, ad coenulam hanc parum opiparè apparatam inuitarim? Quorum palatis tam uarijs, id est morosis, et saepe iniquis iudicijs, in tanta opinionum et affectuum uarietate, quis satisfecerit? Sed omissò hoc loco, ut in quo tractando eum uersari deceat, qui huc me induxit: Amplitudinem uestram etiam atque etiam oratam uolo, ut impudentiae meae ac temeritati det ueniam, scholasticum et puerile munus grauissimorum uirorum concilio, et salute ac dignitate patriae procuranda occupato, offerre, ac potius obtrudere non dubitanti. Nam si edendum hoc Opus fuit (quod equidem, ut dixi, in medio relinquimus: aliter enim alij iudicabunt) et libri sine patronis non minus, quām qui nomen autorum dissimulant, suspecti, minusqüe graues habentur: qui mihi potius patroni diligendi fuerunt, quām uos, in quorum Schola haec dicta dictataqüe sunt? quorum munificentia singulari sustentor? quorum denique fidei et patrocinio me totum consecraui? Quòd si me et ministrum et clientem non aspernamini, sed uobis et retinendum et defendendum atque ornandum ducitis: eodem animo (ut mihi persuadeo) has lucubrationes meas qualescunque, quae librū loco mihi sunt, unā mecum habebitis commendatas. Non peto, ut in Prytaneo, qui honos erat Athenis maximus, alantur (neque enim ita de Republica meriti sunt, aut mereri poterunt) sed ut uel in extremo angulo nouae ac luculentae Bibliothecae uestrae loci aliquid hos foetus meos habere patiamini. Quae ut mediocri copia optimorum librorum in omni genere disciplinae instructa est, uestroqüe studio et benignitate indies magis ac magis exornabitur (in quo ego, si uita suppetet, omnem fidem, curam, diligentiam, sollicitudinem meam, ut debeo, polliceor) ita ne mediocria quidem scripta, uti spero, repudiabit: uel eo nomine ferenda, ut reliquorum praestantia sit illustrior, et ex collatione magis conspi ciatur. Deus optimus maximus Amplitudinem uestram, cui me ea qua decet modestia et obseruantia commando, et urbem uerè Augustam, ac Germaniae nostrae decus, quām diutissimè incolumem et florentem conseruet. Augustae Vindelicorum: Calend[is] Martij. Anno restitutae humano generi salutis M. D. LXIII.

Amplitudinis uestrae
Obseruantissimus
Hieronymus Vuolfius, utriusque lin-
guae in Schola uestra professor.